

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра обліку та аудиту

М.Т. Шендригоренко
О.С. Роєва

**БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УПРАВЛІННІ
ПІДПРИЄМСТВОМ**

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Кривий Ріг

2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра обліку та аудиту

М.Т. Шендригоренко
О.С. Роєва

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Затверджено на засіданні
кафедри обліку та аудиту
Протокол № 16
від “06” червня 2017 р.

Схвалено навчально-методичною радою
ДонНУЕТ
Протокол № 9
від “30” червня 2017 р.

Кривий Ріг
2017

УДК 657.005
ББК 65.05.2
Ш 47

Рецензенти:

Л.Я. Шевченко - канд. економ. наук, доцент
О.В. Неізнана - канд. економ. наук, доцент

Шендригоренко, М.Т., Роєва, О.С.

Ш 47 Бухгалтерський облік в управлінні підприємством [Текст] : метод. рек. до вивч. дисц. /М.Т. Шендригоренко, О.С. Роєва; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. обліку та аудиту. – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2017. – 62 с.

Методичні рекомендації призначені для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування» і включають інформацію щодо змісту модулів та тем дисципліни, планів семінарських занять, завдань для самостійного вивчення та розподілу балів за видами робіт, що виконуються студентами протягом вивчення дисципліни. Методичні рекомендації містять перелік питань для підготовки до підсумкового контролю та перелік основної та додаткової літератури.

УДК 657.005
ББК 65.05.2

© Шендригоренко М.Т., Роєва О.С. 2017
© Донецький національний
університет економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського, 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЧАСТИНА 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	6
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	19
Змістовий модуль 1. Значення і особливості облікової інформації в процесі управління підприємством.....	20
Змістовий модуль 2. Особливості використання облікової інформації за умови застосування концепції вартісно-орієнтованого управління.....	24
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	34
Змістовий модуль 1. Значення і особливості облікової інформації в процесі управління підприємством.....	35
Змістовий модуль 2. Особливості використання облікової інформації за умови застосування концепції вартісно-орієнтованого управління.....	42

ВСТУП

Дисципліна «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» забезпечує підготовку студентів зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» і разом з іншими дисциплінами формує інтегрований підхід до фахової підготовки магістрів.

Метою викладення навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» є: формування системи знань з підготовки облікової інформації як основи для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством.

Завдання дисципліни: вивчення концептуальних засад використання бухгалтерського обліку як інформаційного джерела для управління підприємством; набуття вмінь побудови та трансформації бухгалтерського обліку в системі управління підприємством.

Предмет дисципліни: сукупність теоретичних та практичних аспектів формування облікової інформації для управління економічним об'єктом.

Вивчення дисципліни ґрунтується на знаннях фінансового обліку, управлінського обліку, аудиту, організації бухгалтерського обліку, менеджменту, економіки підприємства, фінансів, права.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- теорію, методологію, практику формування та надання облікової інформації для сучасних та потенційних потреб управління підприємством;
- теоретичні, методичні та практичні засади використання бухгалтерського обліку як інформаційного джерела в управлінні підприємством;
- порядок формування управлінської бухгалтерської звітності для управління підприємством;
- сутність професійного судження та порядок його застосування в бухгалтерському обліку.

Уміти:

- класифікувати облікову інформацію, будувати систему бухгалтерського обліку для потреб управління;
- організовувати формування облікової інформації за стадіями облікового процесу, управляти якістю бухгалтерського обліку, контролювати якість облікової інформації;
- здійснювати підготовку бухгалтерської звітності враховуючі інформаційні потреби управління підприємством; визначати існуючі та потенційні інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством; консультувати управлінський персонал підприємства щодо облікової інформації, наданої в бухгалтерських звітах та розробляти форми управлінської бухгалтерської звітності;

- формувати управлінську бухгалтерську звітність для управління економічним суб'єктом;
- оцінювати інформаційні потреби користувачів в управлінні підприємством;
- оцінювати якість облікової інформації, системи бухгалтерського обліку та бухгалтерської звітності підприємства.

ЧАСТИНА 1
ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни
Обов'язкова/ вибіркова дисципліна	вибіркова дисципліна
Семестр	2
Кількість кредитів	6
Загальна кількість годин	180
Кількість модулів	1
Лекції, години	36
Практичні/семінарські, годин	24
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	120
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	3
самостійної роботи студента	6
Вид контролю	екзамен

2. Ціль та завдання дисципліни

Мета - формування системи знань з теоретичних питань підготовки та надання релевантної облікової інформації як основи для прийняття різних видів обґрунтованих управлінських рішень в ході управління діяльністю підприємства.

Завдання: ознайомлення з концептуальними засадами використання бухгалтерського обліку як інформаційного джерела для управління діяльністю економічного суб'єкта; набуття вмінь побудови та трансформації бухгалтерського обліку як інформаційно-комунікаційної системи в системі управління підприємством; формування професійних суджень у сфері бухгалтерського обліку в управлінні підприємством, при розробці та реалізації стратегії економічного суб'єкту.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Значення і особливості облікової інформації в процесі управління підприємством					
Тема 1. Сутність і місце облікової інформації в управлінні підприємством	16	2	2		12
Тема 2. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством	18	4	2		12
Тема 3. Принципи, методики і техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності	18	4	2		12
Разом за змістовим модулем 1	52	10	6		36
Змістовий модуль 2. Особливості використання облікової інформації за умови застосування концепції вартісно-орієнтованого управління					
Тема 4. Оцінювання очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень	18	2	2		14
Тема 5. Облікова політика в ціноутворенні	18	4	2		12
Тема 6. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства	20	4	4		12
Тема 7. Збалансована система показників у формуванні обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством	18	4	2		12
Тема 8. Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством	18	4	4		10
Тема 9. Бухгалтерський облік для прийняття екологічних рішень	18	4	2		12
Тема 10. Бухгалтерський облік для прийняття соціальних рішень	18	4	2		12
Разом за змістовим модулем 2	128	26	18		84
Усього годин	180	36	24		120

4. Теми семінарських /практичних/ лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема заняття	Години
1	Семінар – розгорнута бесіда Сутність і місце облікової інформації в управлінні підприємством	2
2	Семінар – дискусія Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством	2
3	Семінар з виконанням розрахункових задач Принципи, методи і техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності	2
4	Семінар з виконанням розрахункових задач Оцінювання очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень	2
5	Семінар з виконанням розрахункових задач Облікова політика в ціноутворенні	2
6	Семінар з виконанням розрахункових задач Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства	4
7	Семінар з виконанням розрахункових задач Збалансована система показників у формуванні обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством	2
8	Семінар з виконанням розрахункових задач Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством	4
9	Семінар – дискусія Бухгалтерський облік для прийняття екологічних рішень	2
10	Семінар – дискусія Бухгалтерський облік для прийняття соціальних рішень	2

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей, статей за обраною темою.
3. Добір статистичної інформації щодо результатів діяльності Публічних акціонерних товариств м. Кривого Рогу.
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Тема	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. Значення і особливості облікової інформації в процесі управління підприємством			
Семінар – розгорнута бесіда	12	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: 1 Функції облікової інформації. Користувачі та їхні вимоги до	Тестування, дискусія, фронтальне та

Сутність і місце облікової інформації в управлінні підприємством		облікової інформації про підприємство. Фактори, що впливають на організаційну побудову бухгалтерського обліку в управлінні. Джерела [3,5,9,10]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семинар – дискусія Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством	12	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Бухгалтерський облік як інформаційна система управління підприємством. Види бухгалтерського обліку. Порівняльні характеристики управлінського та бухгалтерського обліку. Джерела [3,4,5,10]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, дискусія, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семинар з виконанням розрахункових задач Принципи, методики техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності	12	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Сутнісна характеристика та вимоги до управлінської звітності. Підходи та методи побудови бюджетів. Визначення центрів витрат і центрів відповідальності в системі управління підприємством. Джерела [3,5,10]. 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач
Разом змістовий модуль 1	36		
Змістовий модуль 2. Особливості використання облікової інформації за умови застосування концепції вартісно-орієнтованого управління			
Семинар з виконанням розрахункових задач Оцінювання очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень	14	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Сутність та класифікація витрат підприємства. Чинники, що впливають на поведінку витрат. Сутність процесу управління витратами. Концепції управління витратами. Джерела [4,5,7,8]. 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач
Семинар з виконанням розрахункових задач Облікова політика в ціноутворенні	12	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Розробка політики ціноутворення на підставі типів ринку. Основні методи визначення ціни продукції. Джерела [3,5,10]. 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач
Семинар з виконанням розрахункових задач Бухгалтерський облік в	12	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Принципи оцінки вартості підприємства. Вартість капіталу підприємства. Підходи до оцінки вартості підприємства. Джерела [4,5,7,8]. 2. Самотестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач

управлінні вартістю підприємства		3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.	
Семинар з виконанням розрахункових задач Збалансована система показників у формуванні обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством	12	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Сутність збалансованої системи показників. Підходи щодо формування системи показників оцінки діяльності підприємства. Складові збалансованої системи показників. Джерела [3,5,9]. 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач
Семинар з виконанням розрахункових задач Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством	10	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення управління фінансами. Види звітності та її призначення для управління. Вимоги до складання фінансової звітності з боку управління. Джерела [3,5 -10]. 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач
Семинар – дискусія Бухгалтерський облік для прийняття екологічних рішень	12	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Екологічні рішення як частина соціально відповідального бізнесу. Сутність політики споживання ресурсів. Податкова звітність як підстава для прийняття екологічних рішень. Джерела [2,6,9,10]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, дискусія, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семинар – дискусія Бухгалтерський облік для прийняття соціальних рішень	12	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Соціальна відповідальність бізнесу. Соціальна звітність – принципи складання. Кількісні показники соціальної звітності. Джерела [1-9]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, дискусія, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Разом змістовий модуль 1	84		
Разом	120		

7. Результати навчання

1.	Розуміння концептуальних засад використання бухгалтерського обліку як інформаційного джерела для управління діяльністю економічного суб'єкта
2.	Знання теорії, методології та практики формування облікової інформації для сучасних та потенційних потреб управління підприємством
3.	Знання теоретичних, методичних та практичних засад використання облікової інформації як інформаційного джерела в управлінні діяльністю економічного суб'єкта

4.	Розуміння порядку формування бухгалтерської звітності для управління підприємством
5.	Розуміння сутності професійного судження та порядку його застосування в бухгалтерському обліку
6.	Уміння класифікувати облікову інформацію, організувати формування облікової інформації за стадіями облікового процесу, здійснювати підготовку бухгалтерської звітності враховуючі інформаційні потреби управління підприємством
7.	Уміння формувати управлінську бухгалтерську звітність
8.	Уміння визначати існуючі та потенційні інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством
9.	Уміння оцінювати якість облікової інформації, системи бухгалтерського обліку та бухгалтерської звітності
10.	Уміння консультувати управлінський персонал підприємства щодо облікової інформації, наданої в бухгалтерських звітах,
11.	Уміння розробляти форми управлінської бухгалтерської звітності
12.	Уміння застосовувати техніки та методики надання облікової інформації для сучасних та потенційних потреб управління підприємством
13.	Уміння приймати управлінські рішення та формувати професійне судження про побудову й трансформацію системи бухгалтерського обліку для потреб управління підприємством

8. Форми навчання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійне опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: на протязі семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Задачі, завдання, кейси, тощо	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Модуль 1						
Змістовий модуль 1						
Тема 1	1		1			2
Тема 2	1		1			2
Тема 3	1	2	1	3		7
Разом змістовий модуль 1	3	2	3	3	3	14

Змістовий модуль 2						
Тема 4	1	2	1			4
Тема 5	1	2	1			4
Тема 6	1	4	2			7
Тема 7	1	4	2			7
Тема 8	1	4	2			7
Тема 9	1		1			2
Тема 10	1		1			2
Разом змістовий модуль 2	7	16	10		3	36
Усього модуль 1	10	18	13	3	6	50

Оцінювання студентів при проведенні екзамену без використання комп'ютерної програми «MyTest»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань). Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі підрахунку кількості правильних тестів. Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Оцінювання студентів при проведенні екзамену без використання комп'ютерної програми «MyTest»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань). Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі підрахунку кількості правильних тестів. Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка

100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	
60-69	E	3, «задовільно»
59-50	FX	
0-29	F	2, «незадовільно»

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Комплекти індивідуальних завдань.

12. Рекомендована література

Основна

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України [від 16.07.1999 р. № 996-XIV] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/Zak_basa/Z996/>
2. Давидюк Т.В. Екологічний, інтелектуальний та людський капітал в теорії бухгалтерського обліку [Текст]: монографія / Т.В. Давидюк, І.В. Замула, С.Ф. Легенчук; під заг. ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ЖДТУ, 2009. – 480 с.
3. Дорошук Г.А. Антикризове управління підприємством: теорія та практика [Текст] : навч. посіб. / Г. А. Дорошук, Н. М. Дашенко; Рек. Мін. освіти і науки України. - Львів: Новий Світ-2000, 2010. – 332 с.
4. Едвард, Вонг Сек Кин. Стратегічні інновації професійних бухгалтерських фірм у контексті глобальної конкуренції: англ. мова / Вонг Сек Кин Едвард, Сінх Гурчаран, Муї Ї Чеок. // Актуальні проблеми економіки – 2013. – № 6. – С.261-267.
5. Жиглей І.В. Бухгалтерський облік соціально-відповідальної діяльності суб'єктів господарювання: необхідність та орієнтири розвитку [Текст]: монографія / І. В. Жиглей; Житомир. держ. технол. ун-т. - Житомир: ЖДТУ, 2010. – 495 с.
6. Замула І.В. Бухгалтерський облік екологічної діяльності у забезпеченні стійкого розвитку економіки [Текст]: монографія / І.В. Замула ; Житомир. держ. технол. ун-т. - Житомир : ЖДТУ, 2010. - 440 с.
7. Корягін М.В. Оцінювання вартості підприємства в системі бухгалтерського обліку [Текст]: монографія / М.В. Корягін: Львів: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2012. – 262 с.
8. Лаговська О.А. Бухгалтерський облік для управління: гносеологічний та епістемологічний конфлікти [Текст]: монографія / О.А. Лаговська; ред.: Ф. Ф. Бутинець; Житомир. держ. технол. ун-т. - Житомир, 2011. - 344 с.
9. Лаговська О.А. Обліково - аналітичне забезпечення вартісно - орієнтованого управління: теорія та методологія: монографія / О.А. Лаговська. – Житомир: ЖДТУ, 2012. – 676 с.
10. Стеценко І.Т. Менеджмент, маркетинг, бізнес, економіка: термінол. довідник / І.Т. Стеценко. – Донецьк: ВД «Кальміус», 2010. – 464 с.

Допоміжна

11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Текст]: [затверджено наказом

- Міністерства фінансів України від 07.02. 2013 р. № 73]. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000р. №92]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
 13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи». [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18.10.1999р.№242]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
 14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. №246]. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
 15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999р. № 237]. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
 16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000р. №20]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
 17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
 18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.2001р. № 559] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
 19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000р. №181]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
 20. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. №290]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
 21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999р.]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
 22. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2000р. № 353]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
 23. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2001р. №205]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>

24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999р. №163]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 20 «Консолідована фінансова звітність» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.07.1999 р. № 176]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
26. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив зміни валютних курсів» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
27. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив зміни цін та інфляції» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.02.2002р. № 147]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
28. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18.06.2001 р. № 303]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
29. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 16.07.2001р. №344]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
30. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.10.2003р. №601]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
32. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та діяльність, що припиняється» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. №617]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
33. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2004 р. № 817]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р. № 412]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>

35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005р. №790]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
36. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2006р. №415]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
37. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 02.07.2007р. № 779]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
38. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 33 «Витрати на розвідку запасів корисних копалин» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 26.08.2008р. № 1090]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
39. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 34 «Платіж на основі акцій» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.12.2008р. № 1577]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>

Інформаційні ресурси

40. Верховна Рада України [Електронний ресурс]: офіційний сайт – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua> – Назва з екрана.
41. Міністерство економіки України [Електронний ресурс]: офіційний веб сайт. – Режим доступу: <http://me.kmu.gov.ua>. – Назва з екрана.
42. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]: офіційний веб сайт. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>. – Назва з екрана.
43. База електронних журналів Internet Public Library (IPL);
44. База світової електронної бібліотеки книг Google Book Search;
45. Інтердисциплінарна база наукових журналів Minerva Electronic Online Services.

ЧАСТИНА 2
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ
ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ЗНАЧЕННЯ І ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Тема 1. Сутність і місце облікової інформації в управлінні підприємством

Семинар – розгортуга бесіда

План заняття:

1. *Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Функції облікової інформації.
3. Характеристика аналітичної інформації та її значення для задоволення потреб користувачів.
4. Характеристика користувачів інформації в залежності від типу економічної системи.
5. Місце бухгалтерського обліку в системі управління підприємством.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.*

Теми доповідей – презентацій (студент обирає одне питання і готує міні – доповідь (обґрунтовану відповідь на 2- 3 сторінки) та презентацію до неї):

1. Облікова інформація, вимоги до її формування.
2. Роль та місце інформаційної бази в системі управління сучасного підприємства.
3. Вплив організаційно та виробничої структури підприємства на побудову бухгалтерського обліку.
4. Поняття «бухгалтер-аналітик». Функції бухгалтерів - аналітиків на підприємстві.
5. Особливості облікової системи.
6. Побудова системи аналітичного обліку на підприємстві.
7. Принцип побудови плану рахунків в Україні.
8. Характеристика систем побудови плану рахунків.

4. *Термінологія:*

1. Завданням облікової системи є визначення _____ діяльності суб'єкта господарювання.
2. Факти господарської діяльності фіксуються в _____.
3. _____ - це цілеспрямована діяльність керівників підприємства по створенню, послідовному впорядкуванню та удосконаленню системи бухгалтерського обліку з метою забезпечення інформацією внутрішніх та зовнішніх користувачів.

Тема 2. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством
Семінар – дисусія з виконанням практичних задач

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Організація інформаційних потоків підприємства та їх оптимізація.
2. Етапи та елементи облікових комунікацій в системі управління.
3. Використання в управлінні показників фінансової та управлінської звітності.

4. Система бухгалтерського обліку. Особливості існування даної системи.
5. Види бухгалтерського обліку.
6. Сутність та функції управлінського обліку.
7. Функції головного бухгалтера в системі бухгалтерського обліку.

2. Індивідуальне тестування.

3. Завдання:

Завдання 1.

У таблиці зробіть порівняльну характеристику бухгалтерського та управлінського обліку за встановленими критеріями:

Таблиця 2.1. - Порівняльна характеристика бухгалтерського (фінансового) і управлінського обліку

Критерій	Бухгалтерський	Управлінський
1. Головні користувачі інформації		
2. Обмеження		
3. Використання вимірників		
4. Об'єкт аналізу і обліку		
5. Націленість		
6. Відкритість даних		
7. Ступінь надійності		
8. Групування затрат		
9. Періодичність складання звітів		
10. Обов'язковість ведення		

Завдання 2.

Необхідно

- охарактеризувати внутрішніх користувачів облікової інформації та їх основні цілі щодо її одержання та використання;
- вказати джерела одержаної облікової інформації;
- оформити відповіді у наведеній таблиці.

Дані для виконання:

№ з/п	Внутрішні користувачі облікової інформації	Необхідна інформація та мета її використання
1.	Власники підприємства та вищий управлінський персонал	
2.	Управлінці різних напрямів діяльності (фінансові, виробничі, збуту, маркетингу)	
3.	Керівники підрозділів (центрів відповідальності)	
4.	Працівники і службовці підприємства	

Тема 3. Принципи, методики і техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності

Семінар – дисусія з виконанням практичних задач

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Роль, значення та завдання управлінської бухгалтерської звітності.
2. Структура управлінської звітності.
3. Принципи складання фінансової звітності.
4. Методи оцінки ефективності діяльності центрів відповідальності.
5. Взаємозв'язок фінансової та управлінської бухгалтерської звітності.
6. Внутрішня звітність в системі управлінського контролю на підприємстві.

2. Індивідуальне тестування.

3. Завдання:

Завдання 1.

Необхідно:

навести характеристику інформації, яка необхідна наведеним нижче зовнішнім користувачам облікової інформації;
оформити відповіді у наведеній таблиці.

Дані для виконання:

№ з/п	Зовнішні користувачі облікової інформації	Необхідна інформація та мета її використання
1.	Інвестори	
2.	Банківські та інші кредитні установи	
3.	Постачальники та інші кредитори	
4.	Замовники, покупці, клієнти	
5.	Органи державного регулювання і контролю; податкові органи	
6.	Органи Фонду державного майна	
7.	Органи державної статистики	
8.	Профспілки	
9.	Широка громадськість	

Завдання 2.

Підприємство склало бюджет продажу основного виду продукції на перше півріччя наступного року у помісячному розрізі (одиниць):

I – 100 000; II – 160 000; III – 240 000; IV -190 000; V – 220 000; VI – 200 000.

Запаси готової продукції на складі плануються і підтримуються у розмірі 25% обсягу реалізації наступного місяця, а сировини - 20% потреби наступного місяця. Норматив витрачання сировини на одиницю продукції – 10 кг, нормативна ціна сировини 27,50 грн. за 1 кг, собівартість готової продукції - 125 грн. за одиницю.

Необхідно скласти бюджети:

- 1) виробництва продукції;
- 2) потреби в основній сировині та вартості матеріальних витрат на виробництво;
- 3) придбання сировини;
- 4) вартості запасів готової продукції та сировини на початок і кінець першого кварталу.

Бюджет продажу та бюджет виробництва підприємства

Показник	Період					
	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень
Запланований обсяг продажу, од.	10 000	12 000	14 000	15 000	14 000	13 000
Запланований обсяг виробництва, од.	14 000	15 000	14 000	13 000	12 000	–

Завдання 3.

Фактичний обсяг реалізації за січень становив 11000 одиниць. Очікується, що величина продажу за наступні місяці (лютий – червень) також буде на 10% вище ніж запланована відповідно до бюджету. Звичайно політика підприємства щодо запасів полягає в утриманні їх залишків, величина яких дорівнює величині запланованого продажу за бюджетом за два наступні місяці. Фактичний обсяг виробництва за січень становив 14000 одиниць, а початкове сальдо запасів дорівнювало 22000 одиниць. На підставі наведеної інформації скласти скориговані бюджети продажу та виробництва.

ПАТ «АВС» на початок звітного періоду мало такі залишки на рахунках (вступний баланс): необоротні активи – 370500 грн.; запаси – 45000грн.; розрахунки з покупцями – 81000 грн.; кошти – 13500 грн.; статутний капітал – 2270000 грн.; знос необоротних активів – 60000грн.; нерозподілений прибуток – 63750 грн.; розрахунки з постачальниками – 94500 грн.; векселі видані – 21750 грн.

У наступному звітному періоді передбачено такі обсяги діяльності:

1) обсяг продажів - 320000 грн., з них 30% за готівку, а 70% -у кредит. Половина продажу в кредит оплачується у поточному місяці, а решта – в наступному. Погашення дебіторської заборгованості покупців очікується на рівні 80%.

2) придбання товарів планується на суму 180000 грн., за які 40% вартості буде сплачено у поточному періоді, а решта - в наступному. Запас товарів на кінець звітного періоду зросте на 15000 грн. порівняно з початковим;

3) у звітному періоді планується погасити заборгованість постачальникам, що була на початок року, та векселі видані разом із сумою відсотків – 200 грн.; придбати і оплатити обладнання на суму 10000 грн.; одержати короткострокову позику - 30000 грн.;

4) витрати обігу плануються на суму 110000 грн., з яких 18000 грн. амортизація необоротних активів, решта буде сплачена у поточному періоді. Податок на прибуток планується сплатити у наступному періоді, відсотки за кредит також будуть нараховані і сплачені в наступному періоді.

На підставі наведених даних необхідно скласти:

- 1) бюджет коштів;
- 2) бюджетний звіт про прибутки та збитки;
- 3) звіт про фінансовий стан на кінець планового періоду (бюджетний баланс).

Завдання 4.

Розподілити загальні (сукупні) витрати центру витрат на змінні та постійні за умови, що їх загальна сума за звітний період порівняно з планом зросла з 50000 грн. до 60000 грн, а обсяг виробництва збільшився на 10%. Необхідно спрогнозувати загальну суму витрат центру витрат на майбутній період, якщо обсяг виробництва збільшиться на 20%.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЗА УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ

Тема 4. Оцінювання очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень

Семінар –з виконанням практичних задач

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Організація інформаційних потоків в процесі прогнозування.
 2. Сутність процесу управління витратами.
 3. Концепції управління витратами.
 4. Функцій витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень.
- 2. Індивідуальне тестування.*

3. Завдання:

Завдання 1.

Наявність і рух продукції за місяць характеризується такими даними (одиниць):

Залишок на початок місяця	Виготовлено за місяць	Продано	Залишок на кінець місяця
–	2000	1800	200

Ціна одного виробу 70 грн., а виробнича собівартість – 50 грн.

Порівняно з попередніми умовами передбачається збільшити виробництво продукції з 2000 до 2500 шт. Визначити, як вплине на виробничу собівартість одного виробу збільшення обсягу виробництва, якщо з 50 грн. виробничої собівартості 35 грн. становлять прямі змінні витрати, а 15 грн. – загальновиробничі витрати, у тому числі 8 грн. – їх змінна частина, а 7 грн. – постійна.

Завдання 2.

Здійснити перерахунок залишку незавершеного виробництва (НЗВ) у зв'язку зі зміною норм витрат коефіцієнтним методом за такою формою (грн):

Стаття витрат	НЗВ за старими нормами	Норми		НЗВ за новими нормами	Зміна норм (+; –)
		старі	нові		
Основна заробітна плата	12 000	40	45		
Матеріали	8000	30	25		
Разом					

Пояснити методику та техніку перерахунку. Прокоментувати результат зміни: + чи –.

Завдання 3

Підприємство виготовляє і продає за рік продукції на 200 тис.грн. Витрати на її виготовлення і продаж становлять 180 тис.грн., в тому числі змінні витрати – 120 тис.грн., постійні витрати 60 тис.грн.

Розрахувати:

1. коефіцієнт маржинального прибутку;
2. критичну програму виробництва (T_B);
3. коефіцієнт безпеки виробництва.

Завдання 4

Виробнича потужність підприємства розрахована на випуск 1тис. виробів, які реалізуються за ціною 20тис.грн. Уся вироблена продукція реалізується, незавершеного виробництва та залишків готової продукції на складі немає. Повні витрати дорівнюють 4000тис.грн., змінні витрати на одиницю продукції – 12 тис.грн.

1. подайте графічну залежність між прибутком, обсягом реалізації продукції та її собівартістю;
2. знайти точку беззбитковості. Які основні фактори впливають на зміну рівня беззбитковості обсягу продажу;
3. визначити зону безпеки аналітичним методом.

Завдання 5.

Підприємство виготовляє і продає за рік 30 тис. виробів по ціні 70 грн. Змінні витрати становлять 50 грн., річні постійні витрати – 300 тис. грн. Скільки треба виготовляти і продавати виробів, щоб за даних умов одержати 400 тис. грн. прибутку за рік?

Тема 5. Облікова політика в ціноутворенні Семінар з виконанням практичних задач

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Розробка політики ціноутворення на підставі типів ринку.
2. Основні методи визначення ціни продукції.
3. Розкриття інформації про облікову політику підприємства.
2. Індивідуальне тестування.
3. Завдання:

Завдання 1.

Визначити послідовність етапів складання облікової політики, скласти наведену нижче таблицю.

№ з/п	Етапи складання облікової політики	№ етапу з/п
1	Підготовчий етап	
2	Впровадження облікової політики на підприємстві, контроль за її дотриманням	
3	Документальне оформлення наказу	
4	Документальне оформлення наказу	
5	Визначення об'єктів облікової політики	

Завдання 2.

Вибрати дані, які відображають в наказі про облікову політику підприємства та в додатках до нього.

№ з/п	Перелік показників	Так/ні	Перелік показників	Так/ні
1	2	3	4	5
1	Форма власності		Поріг суттєвості	
2	Графік документообігу		Галузь діяльності	
3	Розмір статутного капіталу		Перелік посадових осіб, що мають право підпису	
4	Форми управлінського обліку		Питома вага кожного засновника в статутному капіталі підприємства	
5	Форма обліку		Місце знаходження підприємства	
6	Перелік контрагентів		Очікувані напрямки інвестування	
7	Робочий план рахунків		Склад інвентаризаційної комісії	
8	Перелік матеріально відповідальних осіб		Середньоспискова чисельність працюючих	

9	Технологія виробництва		Показники, що використовують підчас фінансового аналізу	
10	Ліміт каси		Перелік форм первинних документів, які застосовують на підприємстві	
11	Розмір податку на прибуток		Порядок розподілу прибутку	

Завдання 3.

Скласти проект наказу підприємства про облікову політику на 20__р.:
 При цьому слід звернути увагу на такі складові облікової політики:
 форма бухгалтерського обліку;
 робочий план рахунків бухгалтерського обліку, що використовуються на підприємстві;
 методи нарахування амортизації основних засобів;
 методи облік витрат і калькулювання собівартості продукції;
 порядок створення резервів;
 порядок дооцінки та уцінки товарно-матеріальних цінностей.

Завдання 4.

Розробити графік роботи відділу (сектора, групи) обліку основних засобів та індивідуальний графік роботи одного з працівників названого підрозділу. Графіки подати у формі таблиць.

Завдання 5.

Необхідно:
 Скласти витяг з Наказу про облікову політику в частині обліку запасів;
 Скласти графік документообігу операцій з виробничими запасами та готової продукції підприємства;
 Підготувати графік складання та подання облікових регістрів з обліку виробничих запасів та готової продукції.
 Умови для виконання завдання:
 ТОВ «Оріон» займається виробництвом меблів, має склад сировини та матеріалів, виробничих цех та склад готової продукції.
 До штату бухгалтерії підприємства входять головний бухгалтер, заступник головного бухгалтера з податкового обліку, бухгалтер з обліку матеріальних цінностей.

Завдання 6.

Скласти витяг з наказу про облікову політику підприємства щодо організації обліку витрат, доходів і результатів діяльності підприємства, приділивши увагу організації синтетичного і аналітичного обліку витрат, доходів та фінансових результатів за видами діяльності.

Тема 6. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства Семінар з виконанням практичних задач

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Принципи оцінки вартості підприємства.
2. Методи оцінки вартості підприємства та їх розвиток.
3. Вартість капіталу підприємства.
4. Підходи до оцінки вартості підприємства.
5. Теоретико-методологічні та концептуальні складові оцінки вартості підприємства в бухгалтерському обліку.
6. Розкриття інформації про вартість підприємства в бухгалтерській звітності.

2. Індивідуальне тестування.

3. Практичні завдання.

Завдання 1.

Необхідно:

- 1) створити підприємство, обрати форму власності, вид підприємства, продукції, що виготовляється;
- 2) розробити структуру управління новоствореним підприємством та апарату бухгалтерії.

Завдання 2.

Необхідно:

- 1) визначити чистий прибуток (збиток) діяльності підприємства за звітний та попередній періоди;
- 2) проаналізувати, яким чином це вплине на ефективність діяльності підприємства.

Дані для виконання:

Показники	За звітний період	За попередній період
Дохід (виручка) від реалізації	18000	14000
Собівартість реалізованої продукції	12000	8000
Адміністративні витрати	1500	600
Витрати на рекламу	700	400
Дохід від операційної курсової різниці	500	500
Витрати, пов'язані з обігом цінних паперів власної емісії на біржі	400	450
Відшкодування витрат, які виникли в результаті пожежі	500	-
Чистий прибуток (збиток) діяльності	?	?

Завдання 3.

Необхідно: зазначити, які з наведених нижче організаційних заходів дозволяють здійснювати дієвий контроль за: процесами надходження, витрачання, списання активів, їх збереження; реальністю і розмірами зобов'язань та зміною капіталу.

Дані для виконання:

1. Дотримання затвердженого графіку документообігу.
2. Атестація професійних навичок.
3. Використання документів стандартних форм та їх обов'язкова реєстрація в книгах з присвоєнням номеру.
4. Фотографія робочого дня.
5. Укладання договорів про матеріальну відповідальність.
6. Тематичні психологічні тренінги.
7. Розмежування серед посадових осіб розпорядчих, бухгалтерських та матеріально відповідальних функцій.
8. Санкціонування відпуску матеріальних цінностей і перерахування грошових коштів.

Завдання 4.

Необхідно:

1. визначити розмір статутного капіталу ТзОВ «АВС»;
2. визначити частку кожного засновника в статутному капіталі;
3. визначити суму, яку необхідно виплатити Тарасенко Т.О. при його виході з товариства.

Дані для виконання: ТзОВ «АВС» займається виробництвом кондитерських виробів й засновано 15 січня 201_ року.

Склад засновників:

1. Жиркова Ж.А. – директор-менеджер.
2. Підлубна П.А. – головний бухгалтер.
3. Тарасенко Т.О. – начальник цеху.

Внески засновників до статутного капіталу ТзОВ «АВС»		
Засновники	Внески	Сума, грн. (умовні дані для розрахунку)
1. Жиркова Ж.А.	- формуюча машина - вартість рекламного оголошення - грошові кошти - комп'ютер	20000 1000 10000 11569
2. Підлубна П.А.	- борошно - грошові кошти - оригінальна технологія виготовлення пряників	118000 100000 500000
3. Тарасенко Т.О.	- тістозмішувальна машина - грошові кошти - приміщення цеху	89900 15000 100000

Завдання 5.

На момент виходу Тарасенка Т.О. зі складу засновників підприємство працювало і одержало прибуток в розмірі 100000 грн., заборгованість перед кредиторами склала 50000 грн.

Завдання 6.

Необхідно: зазначити, чи може акціонерне товариство збільшити свій статутний капітал.

Дані для виконання: Акціонерне товариство випустило пакет акцій. Але частину випущених акцій засновники не оплатили.

Завдання 7.

Необхідно:

1. розрахувати загальну суму внеску учасника до статутного капіталу;
2. визначити період, за який буде нарахована пеня за прострочення здійснення внеску до статутного капіталу і суму нарахованої пені.

Дані для виконання:

ТЗОВ «АВС» було засноване 2 лютого 20_ року. Учасник товариства (юридична особа) вніс 30% внеску (60000 грн.) до реєстрації товариства, а решту – 70% через 2 роки та 6 місяців.

Тема 7. Збалансована система показників у формуванні обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством

Семінар з виконанням практичних задач

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Сутність збалансованої системи показників.
2. Підходи щодо формування системи показників оцінки діяльності підприємства.
3. Роль бухгалтерського обліку в розвитку системи збалансованих показників.
4. Складові збалансованої системи показників.

2. Індивідуальне тестування.

3. Підготовка доповіді.

Теми доповідей (студент обирає одне питання і готує міні – доповідь (обґрунтовану відповідь на 2- 3 сторінки):

1. Складові збалансованої системи показників.
2. Характеристика збалансованої системи показників, як оцінної системи.
3. Характеристика збалансованої системи показни, як джерела розповсюдження інформації.
4. SWOT- аналіз збалансованої системи показників.
5. Етапи розробки збалансованої системи показників.
6. Принципи розробки цілей підприємства на основі збалансованої системи показників.

4. Практичні завдання.

Завдання 1.

Випуск продукції дає змогу підприємству забезпечити беззбитковість у майбутньому на рівні 10000 од. продукції. При цьому умовно - постійні витрати

виробництва становлять 1000 ум. од., змінні – 0,2 ум. од. Визначити обсяг випуску продукції, який необхідно запланувати, щоб отримати 1000 ум. од. балансового прибутку, і ціну, яку підприємство повинно встановити.

Тема 8. Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством

Семінар з виконанням практичних задач

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення управління фінансами.

2. Види звітності та її призначення для управління.

3. Вимоги до складання фінансової звітності з боку управління.

2. Індивідуальне тестування.

3. Завдання:

Завдання 1.

Звітність підприємства «Океан» за минулий рік має такі показники:

1. Звіт про прибутки та збитки, тис. грн.

Обсяг продажів – 820

Собівартість продажів – 544

з них:

– запаси на початок року – 140

– закупівлі – 568

– запаси на кінець року – 166

Валовий прибуток – 276

2. Баланс, тис. грн.

Дебіторська заборгованість – 264

Кредиторська заборгованість – 159

Усі закупівлі та продажі підприємство здійснює в кредит.

Необхідно визначити операційний грошовий цикл підприємства та внести пропозиції про шляхи його скорочення.

Завдання 2.

Театрально-художній центр, що утримується за рахунок місцевого бюджету, використовується для вистав місцевої театральної студії, організації виставок, зустрічей та вистав гастрольних труп.

Утримання штатних співробітників театру коштує 15XX0 грн., а трупи артистів – 50000 грн. на місяць. Кожен місяць трупа готує новий спектакль і показує його 20 разів. У залі для глядачів 1000 місць, з них 200 місць за ціною квитка 20 грн., 500 місць – 15 грн, 300 місць – 10 грн. У середньому під час вистав місцевої трупи зала заповнюється на 50%. Як правило, кількість зайнятих місць розподіляється рівномірно за цінovими категоріями.

Щомісяця витрати театру в середньому становлять: театральні костюми та реквізити – 3XX00 грн, декорації – 20000 грн, опалення та освітлення – 5000

грн, оплата тимчасових працівників для обслуговування вистав і продажу квитків – 4000 грн, відрахування на утримання місцевого відділу культури, якому підпорядковано театр, – 16000 грн, продукти і напої для бару – 8000 грн.

Під час вистав у театрі продають легкі закуски і напої, що надає театру щомісяця 12000 грн. чистого доходу. Виручка від продажу програм компенсує витрати на їх виготовлення, але за розміщену в них рекламу театр додатково отримує 6000 грн від рекламодавців.

До керівництва міста звернулася популярна театральна трупа з пропозицією оренди театру терміном на один місяць (25 вистав). За оренду трупа згодна виплачувати 50% доходу від продажу квитків. Квитки продаватимуть працівники театру. Очікується, що перші 10 вистав театр буде заповнений повністю, а решту 15 вистав – на дві третини. Вартість квитків на вистави пропонується знизити на 2 грн. порівняно з діючими цінами на вистави місцевої трупи. За час оренди витрати театру на опалення, освітлення, оплату співробітників і акторів та відрахування на утримання вищестоящої організації не зміняться. Не очікується суттєвих змін і в обсягах реалізації закусок, напоїв та програм.

Визначити:

1) економічну доцільність прийняття пропозиції гастрольної трупи та обґрунтувати свої рекомендації відповідними розрахунками;

2) яке заповнення театру повинно бути протягом останніх 15 вистав (якщо перші 10 вистав зберуть повну залу глядачів), щоб:

А) театр повністю компенсував свої витрати;

Б) з фінансової точки зору адміністрація була байдужою до питання оренди театру;

3) які ще фактори можуть вплинути на рішення про доцільність оренди театру.

Тема 9. Бухгалтерський облік для прийняття екологічних рішень Семінар – дисусія

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Екологічні рішення як частина соціально відповідального бізнесу.

2. Сутність політики споживання ресурсів.

3. Податкова звітність як підстава для прийняття екологічних рішень.

2. Індивідуальне тестування.

3. Підготовка доповіді.

Теми доповідей (студент обирає одне питання і готує міні – доповідь (обґрунтовану відповідь на 2- 3 сторінки):

1. Екологічний облік: визначення, мета та завдання.

2. Екологічний аудит: визначення, мета та завдання.

3. Специфіка прийняття та реалізації екологічних рішень.

4. Екологічна звітність.

4. Завдання:

Найбільш ефективним варіантом використання земельної ділянки є будівництво торговельного центру, вартість якого оцінюється в 1,5 млн. грн. За прогнозними розрахунками щорічний чистий операційний дохід від експлуатації нерухомості (земельна ділянка та приміщення під торговельний центр) дорівнюватиме 200 тис. грн., коефіцієнт капіталізації для земельної ділянки - 10 %, для будівлі - 12 % Оцінити вартість земельної ділянки.

Тема 10. Бухгалтерський облік для прийняття соціальних рішень Семінар – дискусія

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Екологічні рішення як частина соціально відповідального бізнесу.
2. Сутність політики споживання ресурсів.
3. Податкова звітність як підстава для прийняття екологічних рішень.

2. Індивідуальне тестування.

3. Підготовка доповіді.

Теми доповідей (студент обирає одне питання і готує міні – доповідь (обґрунтовану відповідь на 2- 3 сторінки):

1. Інструментарій для підготовки якісної аналітики у сфері соціальної відповідальності бізнесу.
2. Стратегічні підходи та моделі управління соціальної відповідальності бізнесу використовують компанії.
3. Соціально відповідальне інвестування: визначення, мета та завдання.
4. Специфіка прийняття та реалізації соціальних рішень.
4. Завдання:

Проаналізувати звіт про соціальну відповідальність компаній «Київстар», «Укртелеком», «Roshen» за критеріями: складові звітності, наявність цифрових показників, обґрунтованість аналітичної частини звіту.

ЧАСТИНА 3
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ЗНАЧЕННЯ І ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Тема 1. Сутність і місце облікової інформації в управлінні підприємством

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Місце бухгалтерського обліку в системі управління підприємством.
- 2) Трансформація бухгалтерського обліку відповідно до вимог системи управління підприємством в умовах інформаційного суспільства.
- 3) Еволюція бухгалтерського обліку і розвиток його сучасних концепцій.
- 4) Характеристика облікової інформації та її значення для задоволення потреб користувачів.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Діяльність суб'єктів господарювання, пов'язана з виробництвом, обміном і споживанням матеріальних і нематеріальних благ:

- A. виробнича діяльність;
- B. торгова діяльність;
- C. комерційна діяльність;
- D. Господарська діяльність.

2. Суб'єктами господарської діяльності є:

- A. виробничі підприємства;
- B. торговельні підприємства;
- C. господарські товариства;
- D. фізичні і юридичні особи.

3. Бухгалтерський облік як інформаційна система поділяється на:

- A. управлінський і статистичний;
- B. фінансовий і управлінський;
- C. господарський і фінансовий;
- D. податковий і управлінський.

4. Господарський облік поділяють на:

- A. оперативний, статистичний, бухгалтерський;
- B. податковий і фінансовий;
- C. управлінський і статистичний;
- D. фінансовий і статистичний.

5. Не є обов'язковим і використовується виключно для внутрішніх потреб управління:

- A. податковий облік;
- B. фінансовий облік;
- C. статистичний облік;
- D. управлінський облік.

6. Виключно документальне спостереження за фактами господарської діяльності використовують у:

- A. статистичному обліку;
- B. бухгалтерському обліку;
- C. оперативному обліку;
- D. податковому обліку.

7. За обліковими функціями бухгалтерський облік поділяють на:

- A. податковий, управлінський;
- B. фінансовий, податковий, управлінський;
- C. бюджетний, податковий, управлінський;
- D. виробничо-господарський, податковий, управлінський.

8. Спостереження і контроль за окремими операціями на важливих ділянках обліку для управління ними здійснює:

- A. статистичний облік;
- B. бухгалтерський облік;
- C. господарський облік;
- D. оперативний облік.

9. Вивчення і контроль масових суспільно-економічних та типових явищ і процесів здійснює:

- A. фінансовий облік;
- B. статистичний облік;
- C. бухгалтерський облік;
- D. оперативний облік.

10. Суть інформаційної функції полягає в тому, що на підставі інформації, отриманої за даними фінансового обліку, за допомогою спеціальних прийомів здійснюється її економічний аналіз і формується аналітична інформація про господарську діяльність:

- A. так;
- B. не досить точне визначення;
- C. ні;
- D. в жодному випадку не відповідає дійсності.

4. Виконати завдання.

Завдання 1.

З наведеного переліку визначте внутрішніх і зовнішніх користувачів облікової інформації:

- 1) державні органи;
- 2) власники підприємства;
- 3) управлінський персонал;

- 4) інвестори;
- 5) кредитори, дебітори;
- 6) комерційні партнери;
- 7) фінансові аналітики;
- 8) громадські організації;
- 9) бухгалтери;
- 10) працівники;
- 11) аудитори.

Охарактеризуйте інформаційні потреби кожної групи користувачів та кожного учасника зокрема.

Завдання 2.

Серед приведених груп користувачів бухгалтерської інформації (таблиця 3.1) виділіть зовнішніх і внутрішніх користувачів і назвіть інформацію, яка їх може зацікавити.

Таблиця 3.1 - Користувачі та їх інформаційні потреби

Користувачі інформації	Інформація
Акціонери	Сума нарахованих зобов'язань по внесках на пенсійне страхування
Відділ кадрів	Платоспроможність підприємства
Відділ технічного контролю	Суми нарахованих доходів
Покупці продукції	Фінансовий звіт підприємства
Начальник цеху	Стандарти якості, об'єм продукції, випущеної за зміну
Податкова інспекція	Потреба в сировинних ресурсах
Відділ закупівель	Кількість вакантних робочих місць
Банк	Фінансовий результат і дохід на акцію
Постачальники сировинних ресурсів	Системи оплати праці працівників і суми матеріальних заохочень за наслідками роботи
Статистичне	Штатний розклад, розмір посадових окладів
Працівники підприємства управління	Ціна продукції, її якість, умови оплати
Центр зайнятості населення	Здатність підприємства своєчасно оплачувати рахунки
Пенсійний фонд	Кошторис витрат на виробництво продукції

Тема 2. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:
- 1) Бухгалтерський облік як інформаційна система управління підприємством.
 - 2) Види бухгалтерського обліку.
 - 3) Порівняльні характеристики управлінського та бухгалтерського обліку.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. У бухгалтерському обліку застосовують такі вимірники:

- A. кількісні, вартісні;
- B. трудові;
- C. натуральні, грошові;
- D. усі відповіді правильні.

2. Етапами господарського обліку є:

- A. спостереження, оцінка, документація, узагальнення;
- B. спостереження, вимірювання, реєстрація, групування, узагальнення;
- C. документація, інвентаризація, подвійний запис, звітність;
- D. спостереження, вимірювання, реєстрація, групування, узагальнення, документація, інвентаризація, подвійний запис, звітність.

3. Методологія господарського обліку складається з таких прийомів:

- A. спостереження, реєстрація, узагальнення;
- B. документація, групування, подвійний запис, складання звітності;
- C. документація, інвентаризація, оцінка, калькуляція;
- D. документація, інвентаризація, оцінка, калькуляція, рахунки, подвійний запис, баланс, звітність.

4. Господарський облік поділяють на:

- A. оперативний, статистичний, бухгалтерський;
- B. податковий і фінансовий;
- C. управлінський і статистичний;
- D. бухгалтерський та податковий.

5. Основними функціями бухгалтерського обліку є:

- A. оперативність, точність, економічність;
- B. оцінювання, аналітика;
- C. об'єктивність, доступність, своєчасність;
- D. інформаційність, контроль, оцінювання, аналітика.

6. Бухгалтерський облік застосовують:

- A. виробничі та комерційні підприємства;
- B. кредитно-банківські установи;
- C. державні підприємства;
- D. усі підприємства та організації.

7. Основною метою фінансового обліку є:

- A. складання податкових декларацій;
- B. облік та розподіл витрат за центрами відповідальності;
- C. узагальнення даних про господарську діяльність у формі фінансової звітності;
- D. виконання кошторису.

8. Не є обов'язковим і використовується виключно для внутрішніх потреб управління:

- A. податковий облік;
- B. фінансовий облік;
- C. статистичний облік;
- D. управлінський облік.

9. Статистичному обліку притаманне виключно :

- A. документальне спостереження за фактами господарської діяльності;
- B. відображення даних у фінансовій звітності підприємства ;
- C. збирання та зберігання даних господарської діяльності підприємства;
- D. збирання та передача даних господарської діяльності підприємства органам фіскальної служби.

10. Надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан і діяльність підприємства це:

- A. завдання бухгалтерського обліку;
- B. мета бухгалтерського обліку;
- C. функції бухгалтерського обліку;
- D. основні вимоги бухгалтерського обліку.

4. Виконати завдання.

Завдання 1.

Скласти оборотно - сальдову відомість, Баланс і Звіт про фінансові результати за травень 2017 року, якщо на початок місяця підприємство мало на поточному рахунку 10 000 грн., його статутний капітал - 70000 грн., позика банку - 30000 грн. В травні місяці відбулися наступні господарські операції, (грн.):

- отримано товари від постачальника - 5000
- сплачено за товари - 5000
- відвантажено товари покупцю - 12 000
- списано собівартість реалізованих товарів - 5000
- погашено позику банку - 9000

Необхідно зробити заключні проводки та відобразити в обліку фінансовий результат, використовуючи для обліку витрат рахунки 8-го і 9-го класів разом.

Завдання 2

На основі наведених залишків із синтетичних рахунків скласти баланс. Вихідні дані (грн.): зареєстрований (пайовий) капітал – 143360,00; додатковий капітал – 18340,00; основні засоби – 183500,00; вилучений капітал – 800,00; доходи майбутніх періодів – 1590,00; виробничі запаси – 19100,00; розрахунки зі страхування – 8504,00; готова продукція – 10800,00; розрахунки з покупцями і замовниками – 22800,00; довгострокові біологічні активи – 25600,00; короткострокові позики – 60000,00; неоплачений капітал – 1380,00; довгострокові фінансові інвестиції – 13000,00; капітальні інвестиції – 14 150,00; розрахунки за виплатами працівникам – 2300,00; цільове фінансування – 11440,00; виробництво – 25000,00; резерв сумнівних боргів – 4000,00;

довгострокові позики – 40000,00; каса – 1090,00; знос основних засобів – 15140,00; нерозподілений прибуток – 12000,00; гудвіл – 15800,00; витрати майбутніх періодів – 2400,00; інші довгострокові зобов'язання – 5600,00; розрахунки з учасниками – 22050,00; рахунки в банку – 31950,00; розрахунки за податками і платежами – 14646,00; розрахунки з різними дебіторами – 8900,00; розрахунки з постачальниками і підрядниками – 17300,00.

Тема 3. Принципи, методики і техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

3. Самостійно опрацюйте питання:

1) Роль, значення та завдання управлінської бухгалтерської звітності для прийняття рішень.

2) Принципи розробки та методи підготовки управлінської звітності.

3) Структура процесу підготовки та використання для аналізу управлінської бухгалтерської звітності.

4) Взаємозв'язок фінансової та управлінської звітності.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1.Періодичність складання звітності в управлінському обліку:

A. місячна;

B. квартальна;

C. річна;

D. без регламентованого інтервалу.

2.Терміни подання звітності в управлінському обліку:

A. оперативно після закінчення звітного періоду;

B. у тижневий термін після закінчення звітного періоду;

C. до 25 числа наступного за звітним періодом місяця;

D. одночасно з фінансової звітністю.

3. Управлінська звітність перетворює:

A. дані на інформацію;

B. інформацію на дані;

C. фінансову звітність в статистичну;

D. фінансову звітність в податкову.

4. Основна відмінність управлінської та фінансової звітності:

A. це законодавча регламентованість останньої;

B. користувачі інформації;

C. різне призначення;

D. різні джерела інформації.

5. Форма звітності:

- A. затверджується Міністерством фінансів України;
- B. розробляється незалежними аудиторськими фірмами на замовлення підприємства;
- C. розробляється на підприємстві на вимогу управлінського персоналу.
- D. затверджується Асамблеєю ООН.

6. Основними даними для складання внутрішньої звітності є:

- A. планова і нормативно-довідкова інформація;
- B. дані аналітичного обліку та планово-нормативні дані;
- C. фактичні дані аналітичного обліку;
- D. планова інформація.

7. Управлінські звіти призначені:

- A. для надання оперативної інформації;
- B. про операційну діяльність підприємства;
- C. про ті сегменти діяльності, які не охоплені фінансовою звітністю;
- D. для надання фінансової інформації.

8. Для інформування керівництва про події, що сталися використовують:

- A. інформаційну звітність;
- B. звітність про результати діяльності;
- C. звітність про персональну відповідальність;
- D. статистичну звітність.

9. Баланс руху деталей і напівфабрикатів є формою:

- A. інформаційної звітності;
- B. звітності про результати діяльності;
- C. звітності про персональну відповідальність;
- D. статистичну звітність.

10. Фінансова звітність:

- A. не використовується для управління підприємством;
- B. використовується вищестоящими органами для управління підвідомчими підприємствами;
- C. доповнює внутрішню звітність при управлінні підприємством;
- D. доповнює статистичну звітність при управлінні підприємством.

4. Виконати завдання.

Завдання 1.

Скласти таблицю зовнішньої поточної звітності підприємства за формою, наведеною у таблиці:

Номер форми	Назва звітності	Термін подання	Відповідальний за складання	Спосіб відправлення	Адреса одержувача

Завдання 2

На основі наведених залишків із синтетичних рахунків скласти баланс. Вихідні дані (грн.): інші необоротні матеріальні активи – 15400,00;

зареєстрований (пайовий) капітал – 225000,00; довгострокові біологічні активи – 21000,00; резервний капітал – 91800,00; виробничі запаси – 55800,00; розрахунки з покупцями і замовниками – 23940,00; каса – 3840,00; розрахунки за податками і платежами – 7210,00; розрахунки за виплатами працівникам – 73320,00; розрахунки з різними дебіторами – 12050,00; короткострокові позики – 130000,00; вилучений капітал – 19300,00.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЗА УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ

Тема 4. Оцінювання очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Сутність та класифікація витрат підприємства.
- 2) Чинники, що впливають на поведінку витрат.
- 3) Сутність процесу управління витратами.
- 4) Концепції управління витратами.
- 5) Використання моделей поведінки витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Всі управлінські рішення в організації можуть бути розділені на:

- A. жорстко обумовлені (детерміновані);
- B. слабко залежні від суб'єкта рішення;
- C. недетерміновані, довільні;
- D. немає правильної відповіді.

2. За довготривалістю дії управлінські рішення поділяються на:

- A. стратегічні (перспективні), тактичні (середньострокові), оперативні (короткострокові);
- B. річні;
- C. кварталні;
- D. немає правильної відповіді.

3. Можливі витрати – це:

- A. заплановані витрати;
- B. витрати при відмові від альтернативного рішення;

- C. витрати, які можуть виникати внаслідок прийняття рішення;
- D. немає правильної відповіді.

4. Релевантні витрати можна розрахувати як:

- A. різницю між дійсними і можливими витратами;
- B. суму дійсних та можливих витрат;
- C. сума всіх витрат;
- D. немає правильної відповіді.

5. До прямих належать витрати, які:

- A. здійснюються регулярно;
- B. є постійними;
- C. безпосередньо відносяться на окремі види виробів;
- D. немає правильної відповіді.

6. До непрямих належать витрати, які:

- A. здійснюються періодично;
- B. змінюються в часі;
- C. залежать від номенклатури продукції;
- D. немає правильної відповіді.

7. Зі зменшенням обсягу виробництва частка постійних витрат у загальній їх сумі:

- A. зменшується;
- B. збільшується;
- C. залишається незмінною;
- D. немає правильної відповіді.

8. Змінні витрати – це витрати, величина яких:

- A. змінюється на одиницю продукції внаслідок НТП;
- B. залежить від продуктивності праці;
- C. нестабільна у часі;
- D. немає правильної відповіді.

9. До постійних належать витрати, величина яких:

- A. однакова для різних видів продукції;
- B. не залежить від обсягу продукції в межах даної виробничої потужності;
- C. постійна на одиницю продукції;
- D. немає правильної відповіді.

10. Сукупні річні витрати підприємства на виготовлення та реалізацію продукції в минулому році становили 1000 тис. грн., у поточному - 1150 тис. грн. Обсяг виробництва за цей період зріс на 20 %. Норми і ціни не змінювалися. Постійні витрати у собівартості продукції становлять (тис. грн.):

- A. 200;
- B. 250;
- C. 150;
- D. немає правильної відповіді.

11. Повна собівартість кінцевої (товарної) продукції підприємства за певний період:

- A. завжди відповідає кошторису основної діяльності;
- B. завжди менша за кошторис основної діяльності;
- C. завжди більша за кошторис основної діяльності;
- D. немає правильної відповіді.

12. Середня повна собівартість одиниці продукції повністю визначається:

- A. нормами прямих витрат на одиницю продукції;
- B. величиною постійних (непрямих) витрат за певний період;
- C. обсягом виробництва продукції;
- D. немає правильної відповіді.

13. Граничні витрати – це:

- A. максимальні сукупні витрати підприємства;
- B. максимальні витрати підприємства на одиницю продукції;
- C. допустимі сукупні витрати підприємства;
- D. немає правильної відповіді.

14. Зі збільшенням обсягу виробництва в межах даної виробничої потужності собівартість продукції:

- A. зростає;
- B. знижується;
- C. залишається незмінною;
- D. немає правильної відповіді.

4. Виконати завдання:

Завдання 1.

Наявність і рух продукції за місяць характеризується такими даними (одиниць):

Залишок на початок місяця	Виготовлено за місяць	Продано	Залишок на кінець місяця
–	2000	1800	200

Ціна одного виробу 70 грн., а виробнича собівартість – 50 грн.

Порівняно з попередніми умовами передбачається збільшити виробництво продукції з 2000 до 2500 шт. Визначити, як вплине на виробничу собівартість одного виробу збільшення обсягу виробництва, якщо з 50 грн. виробничої собівартості 35 грн. становлять прямі змінні витрати, а 15 грн. – загальновиробничі витрати, у тому числі 8 грн. – їх змінна частина, а 7 грн. – постійна.

Завдання 2.

Здійснити перерахунок залишку незавершеного виробництва (НЗВ) у зв'язку зі зміною норм витрат коефіцієнтним методом за такою формою (грн):

Стаття витрат	НЗВ за старими нормами	Норми		НЗВ за новими нормами	Зміна норм (+; –)
		старі	нові		
Основна зарплата	12 000	40	45		
Матеріали	8000	30	25		
Разом					

Пояснити методику та техніку перерахунку. Прокоментувати результат зміни: + чи –.

Тема 5. Облікова політика в ціноутворенні

Форми контролю: усне опитування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1) Розробка політики ціноутворення на підставі типів ринку.
2) Основні методи визначення ціни продукції.
3) Проаналізувати роль калькулювання продукції підприємства у процесі ціноутворення.

4) Визначити роль облікового персоналу у встановленні ціни на продукцію підприємства.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Компанія може вибрати в обліковій політиці метод обліку за фактичною вартістю, або за переоціненою вартістю. Обраний метод обліку повинен застосовуватися:

- A. до всіх основних засобів;
- B. до цілого класу (групи) основних засобів;
- C. до більшості об'єктів основних засобів;
- D. не може застосовуватися згідно НСБО.

2. Наднормативні витрати сировини, заробітної плати або інших ресурсів, що виникли при самостійному виробництві активу, повинні:

- A. капіталізуватися;
- B. визнаватися як витрати звітного періоду;
- C. обліковуватися як витрати майбутніх періодів;
- D. немає правильної відповіді.

3. Яке з приведених нижче тверджень щодо облікової політики вірно?

Облікова політика - це:

- A. конкретні принципи, процедури і способи, що застосовуються для ведення бухгалтерського обліку і представлення фінансової звітності;
- B. принципи і правила, що використовуються при веденні бухгалтерського обліку, включаючи положення законодавства;
- C. інструкції, методичні вказівки, листи і роз'яснення державних органів;
- D. процедури і способи складання фінансової звітності, і методичні вказівки регулюючих органів.

4. До основних принципів організації бухгалтерського обліку відносяться:

- A. цілісність, всебічність, динамічність, пропорційність, адаптивність;
- B. достовірність, повнота;
- C. справедливість, ефективність, зрозумілість;
- D. достовірність, динамічність, суб'єктивність.

5. Процес організації бухгалтерського обліку передбачає:

- A. Три етапи;
- B. Два етапи;
- C. Шість етапів;
- D. Один етап.

6. Методологічний етап організації обліку – це:

- A. вибір способів та прийомів, що є основою для таких методів обліку як документування, синтетичні та аналітичні рахунки, подвійний запис, бухгалтерський баланс і звітність, інвентаризація, оцінка майна та зобов'язань, калькулювання;
- B. упорядкування і вдосконалення системи обліку;
- C. створення суб'єкта господарювання (складання протоколу зборів засновників, який передбачає прийняття рішення щодо затвердження керівника на посаді, він автоматично, відповідно до законодавства, визнається відповідальною особою за організацію бухгалтерського обліку);
- D. вірної відповіді немає.

7. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-ХІУ (зі змінами), облікова політика – це:

- A. організація ведення облікових записів, процесу управління в бухгалтерії; сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності;
- B. вибір форми обліку, яка найбільш повно характеризуватиме та відповідатиме розміру підприємства та його галузі;
- C. вірної відповіді немає;
- D. система складання і подання форм звітності.

8. Облікову політику слід змінювати лише у разі:

- A. якщо це вимагається стандартом або тлумаченням; якщо зміни призведуть до адекватнішого відображення подій чи операцій у фінансових звітах підприємства;
- B. зміни Цивільного кодексу;
- C. ліквідації підприємства.

9. Зміна облікової політики відображається:

- A. ретроспективно;
- B. поточно;
- C. фактографічно;
- D. історично.

10. В якому Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку відображено вимоги до виправлення помилок у фінансових звітах:

- A. ПСБО 16;
- B. ПСБО 15
- C. ПСБО 6
- D. НСБО 1.

4. Виконати завдання.

Завдання 1.

Випуск продукції дає змогу підприємству забезпечити беззбитковість у майбутньому на рівні 10000 од. продукції. При цьому умовно- постійні витрати виробництва становлять 1000 ум. од., змінні – 0,2 ум. од. Визначити обсяг випуску продукції, який необхідно запланувати, щоб отримати 1000 ум. од. балансового прибутку, і ціну, яку підприємство повинно встановити.

Завдання 2

Підприємство виготовляє змійовики опалення для ванних кімнат. Норми прямих змінних витрат на один змійовик такі (умовні даня для розрахунку):

матеріали (труби) – 3 пог. м за ціною 4,5 грн. за 1 пог. м;

трудомісткість – 1,2 людино-години, середня тарифна ставка згідно з установленними розрядами роботи – 4 грн. за годину.

За місяць виготовлено 2500 шт. змійовиків, для чого було закуплено і використано 7725 пог. м труб, за які сплачено 33 990 грн. Фактично на виготовлення змійовиків витрачено 2940 людино-годин, сплачено пряму зарплату на суму 12 120 грн.

1. Визначити відповідність прямих витрат на матеріали встановленим нормам і цінам.

2. Визначити відповідність прямих витрат на заробітну плату встановленій трудомісткості за середньої тарифної ставки.

3. Обчислити загальне відхилення фактичних прямих витрат від планових (нормативних).

Тема 6. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1) Принципи оцінки вартості підприємства.

2) Вартість капіталу підприємства та порядок визначення.

3) Підходи до оцінки вартості підприємства.

4) Розвиток методології бухгалтерського обліку в контексті вартісно-орієнтованого підходу до управління.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Майно підприємства формується за рахунок:

A. власних коштів;

B. власних та залучених джерел господарських засобів;

C. прибутку;

D. отримання векселів.

2. Ресурси, отримані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, збільшить економічні вигоди у майбутньому, це:

- A. оборотні засоби;
- B. зобов'язання;
- C. власний капітал;
- D. оборотні та основні засоби.

3. Який вид капіталу утворюється за рахунок сукупності вкладів власників у майно підприємства в розмірі, визначеному установчим документом, і може бути змінений у разі додаткових вкладень або за рішенням засновників:

- A. резервний капітал;
- B. додатковий капітал;
- C. зареєстрований (пайовий) капітал;
- D. оборотний капітал.

4. Додатковий капітал підприємства формується за рахунок:

- A. додаткових вкладень засновників;
- B. безоплатно одержаного майна;
- C. емісійного доходу;
- D. безоплатно одержаного майна та емісійного доходу.

5. Відрахування в резервний капітал здійснюються за рахунок:

- A. додаткового капіталу;
- B. пайового капіталу;
- C. прибутку підприємства;
- D. статутного капіталу.

6. Кошти резервного капіталу використовують для:

- A. виплат за облігаціями;
- B. покриття збитку підприємства;
- C. виконання гарантійних зобов'язань;
- D. покриття збитку підприємства виконання гарантійних зобов'язань.

7. Довгостроковими зобов'язаннями підприємства є:

- A. довгострокова дебіторська заборгованість;
- B. довгострокові кредити банків та довгострокові фінансові інвестиції;
- C. довгострокові фінансові інвестиції;
- D. заборгованість за товари.

8. Поточними зобов'язаннями підприємства є:

- A. кредиторська заборгованість за товари;
- B. дебіторська заборгованість;
- C. заборгованість із оплати праці;
- D. заборгованість із оплати праці кредиторська заборгованість за товари.

9. Основними стадіями кругообороту господарських засобів є:

- A. виробництво, реалізація;
- B. виробництво, постачання;
- C. постачання, виробництво, реалізація;
- D. нарахування, документування.

10. Для вартісного вимірювання об'єктів обліку використовують такий метод бухгалтерського обліку:

- A. інвентаризація;
- B. подвійний запис;
- C. оцінка;
- D. калькуляція.

4. Виконати завдання.

Завдання 1.

Необхідно:

Визначити, який з наведених варіантів кращий для підприємства.

Дані для виконання завдання:

Підприємство «АВС» випускає новий вид дитячих іграшок. Свою продукцію воно продає оптовим покупцям і має річний оборот 600 тис. грн. Комплект іграшок коштує 36 грн, змінні витрати – 18 грн., постійні – 6 грн. на комплект. Від реалізації кожного комплекту іграшок підприємство має 12 грн. прибутку. Витрати на капітал оцінюються в 15 %. Середній період погашення дебіторської заборгованості становить 30 днів.

Підприємство бажає збільшити обсяг продажів, вважаючи, що цього можна досягти, якщо запропонувати більші терміни кредитування клієнтів. Можливі три варіанти рішення, наведені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 - Дані по підприємству «АВС»

Варіант рішення	1-й	2-й	3-й
Збільшення терміну кредитування, днів	10	20	30
Збільшення обсягу продажі	30	45	50

Завдання 2.

Мале підприємство «Рубін» щоквартально розміщує замовлення на різні канцелярські товари. Щодо одного із запасів є такі відомості:

- A) річні витрати матеріалів – 5000 од.;
- B) мінімальний розмір замовлення – 500 од.;
- B) вартість одиниці запасів – 200 грн.

Відомо, що матеріали витрачаються рівномірно протягом року і в середньому половина закуплених матеріалів зберігається на складі. Вартість зберігання становить 25% від вартості всього запасу. Середня вартість розміщення одного замовлення 1250 грн.

Необхідно:

- 1) скласти таблицю релевантних витрат на зберігання матеріалів та виконання замовлень на цей вид матеріалів для кожного рівня замовлень (від 4 до 12 протягом року) і визначити оптимальну кількість замовлень;
- 2) визначити економічний розмір замовлення та відсоток економії витрат, якого можна досягти за рік при використанні системи оптимального розміру замовлення.

Тема 7. Збалансована система показників у формуванні обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Сутність збалансованої системи показників.
- 2) Підходи щодо формування системи показників оцінки діяльності підприємства.
- 3) Складові збалансованої системи показників.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Які зміни в балансі відбудуться внаслідок такої операції: «Отримані матеріали від постачальників, які будуть оплачені пізніше»:

- A. зміни лише в активі;
- B. зміни лише в пасиві;
- C. зросте підсумок балансу;
- D. зменшиться підсумок балансу.

2. Які зміни в балансі відбудуться внаслідок такої операції: «Погашений кредит банку»:

- A. зміни лише в активі;
- B. зміни лише в пасиві;
- C. зросте підсумок балансу;
- D. зменшиться підсумок балансу.

3. Випуск готової продукції з виробництва приведе до таких змін у балансі:

- A. відбудуться протилежні зміни двох статей в активі;
- B. відбудуться протилежні зміни двох статей в пасиві;
- C. зросте підсумок балансу;
- D. зменшиться підсумок балансу.

4. Яка з операцій приведе до зміни підсумків балансу:

- A. здійснено внесок у статутний капітал готівкою;
- B. відпущено у виробництво матеріали;
- C. здійснено відрахування до резервного капіталу;
- D. отримано матеріали, які були раніше оплачені.

5. Яка з операцій не викличе зміни підсумків балансу:

- A. придбано основні засоби;
- B. погашено кредит банку;
- C. отримано фінансування з бюджету;
- D. проведено попередню оплату за товари.

**6. Які зміни в балансі відбудуться внаслідок такої операції:
«Нараховано заробітну плату працівникам виробництва»:**

- A. зміни в активі та пасиві;
- B. протилежні зміни двох статей у пасиві;
- C. зросте підсумок балансу;
- D. зменшиться підсумок балансу.

**7. Які зміни в балансі відбудуться внаслідок такої операції:
«Перераховано податок на прибуток до бюджету»:**

- A. зміни в активі;
- B. протилежні зміни двох статей у пасиві;
- C. зросте підсумок балансу;
- D. зменшиться підсумок балансу.

8. Яка з операцій не викличе зміни підсумків балансу:

- A. оплачено за матеріали;
- B. погашено кредит банку;
- C. виплачено заробітну плату;
- D. оприбутковано готову продукцію.

9. Коли створюється резерв сумнівних боргів:

- A. якщо у складі дебіторської заборгованості є заборгованість, стосовно якої існує невпевненість щодо її погашення постачальником;
- B. якщо у складі кредиторської заборгованості є заборгованість, стосовно якої існує невпевненість щодо її погашення боржником;
- C. якщо у складі дебіторської заборгованості є заборгованість, стосовно якої існує невпевненість щодо її погашення боржником;
- D. якщо у складі дебіторської заборгованості немає заборгованості, стосовно якої існує невпевненість щодо її погашення боржником.

10. Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги включається до підсумку балансу (і визнається активом) за:

- A. первісною вартістю;
- B. чистою реалізаційною вартістю;
- C. залишковою вартістю;
- D. дисконтованою вартістю.

4. Виконати завдання.

Завдання 1.

Підприємство для ремонту використовує деталі, які можна виробляти власними силами, або ж - у необмеженій кількості придбавати у постачальників. При власному виготовленні змінні витрати на одну деталь складають 50 грн., а постійні – 155000 грн. за рік. У постачальників ціна за одну деталь становить 150 грн.

Необхідно визначити, при якій річній потребі в деталях вигідно виробляти їх власними силами, а при якій – купувати у постачальників.

Завдання 2

Підприємство виготовляє і продає за рік 30 тис. Виробів по ціні 70 грн. Змінні витрати становлять 50 грн., річні постійні витрати – 300 тис.грн. Скільки

треба виготовляти і продавати виробів щоб за даних умов одержати 400 тис.грн. прибутку за рік.

Тема 8. Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, теоретичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1) Фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення управління фінансовими ресурсами.

2) Види звітності та її призначення для управління.

3) Вимоги до складання фінансової звітності.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Фінансова звітність:

A. є комерційною таємницею підприємства;

B. має оприлюднюватися всіма підприємствами без винятку;

C. оприлюднюється лише підприємствами, що зобов'язані Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні";

D. є внутрішньою звітністю підприємства.

2. До якісних характеристик фінансової звітності відносять:

A. достовірність і доступність;

B. автономність і періодичність;

C. безперервність і обачність;

D. обачність.

3. Інформаційне забезпечення процесу управління включає в себе:

A. бухгалтерську звітність;

B. статистичну звітність;

C. оперативні дані;

D. всі відповіді правильні.

4. Статті форм бухгалтерської звітності, по яких відсутні числові значення активів, пасивів, фінансових результатів відображаються таким чином:

A. пропускаються;

B. прокреслюються;

C. проставляються нульові значення;

D. значення завжди присутні.

5. Наступні постулати: 1) існує імовірність надходження або вибуття майбутніх економічних вигод, пов'язаних зі статтею звіту; 2) оцінка статті може бути достовірно визначена, характеризують:

- A. принципи складання фінансової звітності;
- B. критерії відображення статті у звітах;
- C. ознаки фінансової звітності;
- D. ознаки визнання активом.

6. Фінансова звітність повинна надавати можливість користувачу порівнювати:

- A. фінансові звіти підприємств за звітні періоди;
- B. фінансові звіти різних підприємств;
- C. фінансові звіти підприємств за звітні періоди відповіді та фінансові звіти різних підприємств;
- D. фінансові звіти тільки одного підприємства.

7. Звітним періодом для складання річної фінансової звітності є:

- A. календарний рік;
- B. поточний рік;
- C. операційний цикл;
- D. правильної відповіді не запропоновано.

8. Звітність, що відображає фінансовий стан і результати діяльності юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці, називається:

- A. фінансовою;
- B. консолідованою;
- C. податковою;
- D. статистичною.

9. Орієнтація на конкретного користувача, конфіденційність, нерегламентованість - це риси:

- A. бухгалтерського обліку;
- B. фінансового обліку;
- C. управлінського обліку;
- D. внутрішньогосподарського обліку.

10. Вказати принципи підготовки фінансової звітності. Бухгалтерська звітність є:

- A. періодичною;
- B. систематичною;
- C. хронологічною;
- D. вибірковою.

12. Бухгалтерська звітність підписується:

- A. головним бухгалтером підприємства;
- B. керівником підприємства;
- C. головним бухгалтером і керівником підприємства;
- D. бухгалтером.

13. Розкриття окремих елементів фінансової звітності та методологія їх обліку визначаються:

- A. ЗУ "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні";
- B. Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку;
- C. наказами та листами Міністерства фінансів України;
- D. Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.

14. Доречність інформації характеризується:

- A. її своєчасністю та впливом на прийняття рішень користувачем;
- B. припущенням, що користувачі мають певний рівень знань і прагнуть уважно вивчити дану інформацію;
- C. відсутністю суттєвих помилок та необ'єктивних (упереджених) суджень.
- D. діяльність підприємства розподіляється на певні періоди часу (звітні періоди) з метою складання фінансової звітності.

15. До якісних характеристик фінансової звітності не належить:

- A. зрозумілість;
- B. доречність;
- C. зіставність;
- D. достовірність.

16. Принцип періодичності передбачає, що:

- A. підприємство не має ні наміру, ані потреби бути ліквідованим або суттєво зменшувати масштаби своєї діяльності, і залишатиметься таким у подальшому;
- B. результати господарської діяльності визнаються, коли вони відбуваються і відображаються в бухгалтерському обліку та фінансових звітах тих періодів, до яких вони відносяться;
- C. діяльність підприємства розподіляється на певні періоди часу (звітні періоди) з метою складання фінансової звітності.
- D. відсутністю суттєвих помилок та необ'єктивних (упереджених) суджень.

17. Принцип доречності інформації передбачає:

- A. відсутність інформації щодо капіталу та необ'єктивних суджень;
- B. корисність інформації та її суттєвість;
- C. зрозумілість та простоту сприйняття;
- D. можливість порівняти інформацію за різні звітні періоди.

18. Бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період, називається:

- A. фінансовою;
- B. податковою;
- C. консолідованою;
- D. статистичною.

19. Щорічна перевірка бухгалтерських звітів і книг компанії, а також її фінансової звітності, яка проводиться незалежними особами, називається:

- A. ревізією;
- B. контролінгом;
- C. аудитом;
- D. внутрішньогосподарським контролем.

20. Принцип обачності полягає в тому, що:

- A. активи або дохід не повинні бути завищені, а зобов'язання чи витрати - занижені;
- B. сутність операцій або інших подій не завжди відповідає тому, що впливає з юридичної форми;
- C. результати господарських операцій визначаються тоді, коли вони відбуваються (а не тоді, коли отримуються або сплачуються грошові кошти), і відображаються = бухгалтерському обліку та фінансових звітах тих періодів, до яких вони відносяться.
- D. підприємство не має ні наміру, ані потреби бути ліквідованим або суттєво зменшувати масштаби своєї діяльності, і залишатиметься таким у подальшому.

4. Виконати завдання.

Завдання: Скласти кросворд з на 10 питань по горизонталі та 10 питань – по вертикалі за змістом теми 8.

Тема 9. Бухгалтерський облік для прийняття екологічних рішень

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Екологічні рішення як частина соціально відповідального бізнесу.
- 2) Сутність політики споживання ресурсів.
- 3) Податкова звітність як підстава для прийняття екологічних рішень.
- 4) Екологічна інформація в бухгалтерській звітності суб'єкта господарювання.

3. Підготувати доповідь на одну з запропонованих тем:

- 1. Методичні основи формування інформаційного забезпечення управління екологічними процесами.
- 2. Виокремлення людини з навколишнього природного середовища.
- 3. Система формування та оприлюднення екологічної інформації.

4. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Конференція ООН з навколишнього середовища і розвитку відбулася у Ріо-де-Жанейро у:

- A. 1992 р.;
- B. 2000 р.;
- C. 2012 р.
- D. 2016 р.

2. У результаті якого процесу відбулося виокремлення людини з навколишнього природного середовища:

- A. індустріалізації;
- B. приватизації;
- C. дискримінації;
- D. демократії.

3. Системою, що спроможна забезпечити формування та оприлюднення екологічної інформації є:

- A. бухгалтерський облік;
- B. статистичний облік;
- C. економічний аналіз;
- D. аналіз господарської діяльності.

4. Вкажіть значення, властиві екологічному обліку:

- A. система виявлення, вимірювання, реєстрації, нагромадження, узагальнення, зберігання, оброблення та підготовки релевантної інформації про діяльність підприємства в галузі природокористування;
- B. невід'ємна частина в загальній системі бухгалтерського обліку;
- C. поєднання бухгалтерського обліку, управлінського обліку, обліку податкових розрахунків податкового;
- D. не має вірної відповіді.

5. Система екологічного обліку, характерна для суб'єктів малого бізнесу, передбачає:

- A. складання екобалансів;
- B. ведення аналітичних субрахунків до рахунків бухгалтерського обліку з метою диференційованого відображення екологічних аспектів підприємства;
- C. управлінський облік заходів екологічного менеджменту;
- D. оцінку та вибір ефекту впливу на навколишнє природне середовище

6. У активній стороні Балансу (Звіту про фінансовий стан) до позицій, що стосуються екологічних аспектів діяльності підприємства, можуть бути, наприклад, віднесені:

- A. відрахування до резервних фондів на відшкодування завданої шкоди навколишньому середовищу;
- B. нараховані зобов'язання по сплаті екологічних зборів;
- C. відрахування до резервного фонду на виконання зобов'язань з рекультивациі земель;
- D. основні засоби природоохоронного призначення.

7. У Плані рахунків бухгалтерського обліку необхідно передбачити аналітичні субрахунки до рахунків, що відображають:

- A. виручку від продажу сонцезахисних окулярів (готова продукція підприємства);
- B. витрати на придбання екологічно чистої сировини;
- C. премії за показниками виробничої діяльності;
- D. амортизаційні відрахування устаткування адміністративного призначення.

8. Умовні екологічні зобов'язання відображаються на рахунках бухгалтерського обліку:

- A. не підлягають відображенню в бухгалтерському обліку;
- B. 39 «Витрати майбутніх періодів»;
- C. 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів»;
- D. 69 «Доходи майбутніх періодів» (за видами доходів).

9. Система виявлення, вимірювання, реєстрації, нагромадження, узагальнення, зберігання, оброблення та підготовки релевантної інформації про діяльність підприємства в галузі природокористування властива:

- A. екологічному обліку;
- B. фінансовому обліку;
- C. внутрішньогосподарському;
- D. соціальному обліку.

10. Передача релевантної інформації внутрішнім і зовнішнім користувачам для прийняття оптимальних природозахисних рішень:

- A. мета екологічного обліку;
- B. мета соціального обліку;
- C. концепція екологічного обліку;
- D. не має вірної відповіді.

5. Виконати завдання.

Завдання 1

Проаналізуйте критерії прийняття і, відповідно, оцінки екологічних рішень, які задовольняють фінансові (обсяг отриманого прибутку, підвищення ліквідності підприємства, підвищення фінансової стійкості за рахунок покращання структури капіталу) та нефінансові цілі підприємства.

Завдання 2

Проведення засідання круглого столу з приводу обговорення доповідей, підготовлених студентами на тему: “Екологічний облік є ключем до сталого розвитку у планетарному масштабі”.

Завдання 3

За даними автотранспортного підприємства протягом року заплановано здійснити 7000 вантажних перевезень в т.ч. 4000 – перевезення за нескладними маршрутами (екологобезпечні речовини); 1000 – за складними маршрутами (екологобезпечні речовини); 400 – за нескладними маршрутами (екологонебезпечні речовини); 600 – за складними маршрутами (екологонебезпечні речовини).

Необхідно встановлення ймовірності настання події з негативними екологічними наслідками та спрогнозувати рівень екологічного ризику за умови, що за даними підприємства були понесені наступні витрати (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1 - Склад витрат автотранспортного підприємства на погашення зобов'язань екологічного характеру за 2016 р.

Види витрат, зумовлені необхідністю попередження екологічних ризиків або покриття їх негативних наслідків	Сума, грн.	Сума непередбачених екологічних зобов'язань на 2017 р., грн.
Витрати, пов'язані з провадженням судового процесу, вирішенням розбіжностей, витрати на задоволення вимог позивача	12000,00	1680,00
Витрати у зв'язку з пошкодженням рухомого та нерухомого майна (необоротних активів); витрати на відновлення і відшкодування збитків завданих забрудненням навколишнього середовища	22000,00	3080,00
Витрати на модернізацію очисних споруд, оновлення застарілого обладнання з високим рівнем екологічної небезпеки	250000,00	35000,00
Витрати, пов'язані із невиконанням договірних зобов'язань; витрати на виплату вихідної допомоги при звільненні працівників; витрати, визначені за типом ТЕЗ	0,00	0,00
Витрати на відшкодування збитків, завданих здоров'ю населення та працівників підприємства (медичне страхування, оплата лікарняних та путівок на оздоровлення тощо)	0,00	0,00
Витрати на сплату штрафних санкцій за порушення вимог чинного законодавства	1200,00	168,00
РАЗОМ	285200,00	39928,00

Завдання 4.

Виявити непередбачені екологічні зобов'язання та активи, що обумовлені специфікою діяльності автотранспортного підприємства, торговельного підприємства та діяльністю страхової компанії. Сформувати системи створення облікових забезпечення для ліквідації негативних наслідків обумовлених соціальним та екологічним ризиками діяльності.

Тема 10. Бухгалтерський облік для прийняття соціальних рішень **Форми контролю:** усне опитування, ситуаційне завдання, доповідь.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:
 - 1) Соціальна відповідальність бізнесу.
 - 2) Соціальна звітність та принципи складання.
 - 3) Кількісні показники соціальної звітності.

3. Підготувати доповідь на одну з аобраних тем:

1. Соціальна відповідальність бізнесу і волонтерство: взаємодія бізнесу та освіти.

2. Інструменти інформування користувачив про реалізовані внутрішні та зовнішні соціальні проекти підприємства (соціальний звіт).

3. Соціальна відповідальність бізнесу.

4. Методичні основи формування інформаційного забезпечення управління екологічними процесами.

4. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Соціальний облік у міжнародній практиці:

A. надання інформації про кадри, продукцію та послуги і орієнтований на недопущення або скорочення масштабів забруднення навколишнього середовища;

B. облік соціального забезпечення працівників підприємства;

C. фактів соціального впливу результатів господарської діяльності на соціальний розвиток суспільства;

D. облік соціальних витрат, основна частина яких пов'язана з екологією.

2. Залежно від того, інтереси яких груп заінтересованих осіб задовольняються в результаті впровадження окремих заходів, об'єкти бухгалтерського обліку соціально відповідальної діяльності групуються:

A. заходи, спрямовані на задоволення інтересів власників (в т.ч. акціонерів);

B. групи операцій, що забезпечують внутрішню та зовнішню соціально відповідальну діяльність;

C. спрямовані на задоволення інтересів контрагентів, інвесторів;

D. спрямовані на задоволення держави, місцевої громади та суспільних інститутів.

3. Для професійної відповідності бухгалтера вимогам Концепції суспільно - економічного розвитку, він повинен:

A. бути як людина, доброю, порядною, чесною, щирою;

B. забезпечити правовий захист своїх підлеглих;

C. дотримуватись в результатах своєї роботи достовірності, професіоналізму, якості послуг, довіри своїх користувачів;

D. дотримуватись всіх вище перелічених критеріїв оцінки професіоналізму.

4. Соціальний капітал в системі бухгалтерського обліку виникає у випадках:

A. якщо при продажу матеріальний актив оцінений забалансовою вартістю (з ПДВ);

B. якщо при продажу на фондовому ринку цінних паперів є різниця між номінальною та ринковою їх вартістю;

C. якщо головний бухгалтер та керівник в родинних стосунках, працюють злагоджено та довірливо;

D. якщо у формах фінансової звітності обліковано збільшення показників нерозподіленого прибутку.

5. Для дієвості колективного договору в питаннях забезпечення соціальної відповідальності бізнесу необхідно:

- A. правомірно застосування зазначені в договорі податкові пільги;
- B. використовувати нормативно врегульовані соціальні виплати з урахуванням пільгового оподаткування;
- C. залучати до розробки колективного договору головного бухгалтера;
- D. передбачати нормування праці та відповідний контроль за його дотриманням.

6. Термін «соціальна виплата» характеризує:

- A. мотивацію на якісну роботу працівника;
- B. форму відшкодування працівнику затрачених ним зусиль при виконанні посадових обов'язків;
- C. сукупність дій щодо надання працівнику відшкодування затрачених ним зусиль при виконанні посадових обов'язків;
- D. сукупність дій щодо надання працівнику мотиваційного або компенсаційного відшкодування як за професійність, так і за критеріями соціальної незахищеності.

7. Публічний інструмент інформування акціонерів, працівників, партнерів, клієнтів та громадськості про те, в який спосіб, як і якими темпами компанія реалізує закладені у своєму стратегічному плані цілі щодо економічної та екологічної стабільності, а також соціального добробуту, про реалізовані протягом року внутрішні та зовнішні соціальні проекти:

- A. соціальний звіт;
- B. фінансовий звіт;
- C. статистичний звіт;
- D. данні управлінського обліку.

8. Концепція, згідно з якою компанії добровільно інтегрують соціальні та екологічні аспекти у свою комерційну діяльність та взаємодію із зацікавленими сторонами – це:

- A. неінституціоналізм;
- B. концепція бухгалтерського обліку;
- C. соціальна відповідальність бізнесу;
- D. концепція бухгалтерського обліку.

9. Відображає розвиток соціально-моральних, професійних, ідейних, культурних якостей суб'єкта:

- A. соціальний процес;
- B. інтелектуальний потенціал;
- C. соціальний розвиток;
- D. не має вірної відповіді.

10. Складовими зовнішнього середовища є:

- A. соціальний капітал;
- B. екологічний капітал;
- C. клієнтський капітал;
- D. соціальний, екологічний, клієнтський капітал.

5. Виконати завдання:

Для будь-якого підприємства, яке студент обирає самостійно, розробити соціальні цілі за чотирма перспективами збалансованої системи показників. Для вирішення даного завдання необхідно здійснити такі етапи: сформулювати за кожною перспективою всі можливі соціальні цілі; критичне обговорення цілей для відбору найважливіших в збалансовану систему показників; формулювання три списку цілей: цілі, які повинні увійти у збалансовану систему показників; цілі, які не будуть включені до збалансованої системи показників; цілі, які виступають як соціальні заходи підприємства. Слід пам'ятати, що оптимальна кількість цілей у збалансованій системі показників близько 20.

Навчальне видання

Шендригоренко Марина Трохимівна,

Роєва Ольга Сергіївна

Кафедра обліку та аудиту

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УПРАВЛІННІ
ПІДПРИЄМСТВОМ

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 2,6

Донецький національний університет
економіки і торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського

50042, Дніпропетровська обл.,

м. Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.

Свідоцтво суб'єкта видавничої
справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.

справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.